

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره بیست و هفتم - ۶ تا ۱۲ دی ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۳ دی ۱۳۹۹

۲۷

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره بیست و هفتم - ۶ تا ۱۲ دی ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲۷

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۳ دی ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: واکسن کرونا گرفتار تعارض منافع مالی..... ۲
- تعارض منافع در باشگاه‌داری وزارت ورزش..... ۶
- منافع ملی باید اولویت تمام مسئولان باشد نه منافع شخصی..... ۶
- بودجه به مثابه غنیمت جنگی: جولانگاه کشاکش منافع متعارض..... ۶
- تعارض منافع پتروشیمی‌ها در افزایش قیمت مواد اولیه..... ۷
- لایحه مدیریت تعارض منافع که در رفت و آمد مجالس فراموش شد!..... ۷
- از بخش خصوصی برای بررسی طرح تعارض منافع دعوت نشده است..... ۸
- ضمانت‌های اجرا در طرح مدیریت تعارض منافع مجلس ضعیف است..... ۸
- ایجاد "سامانه ثبت اطلاعات مدیران" در بانک اطلاعاتی تعارض منافع..... ۹
- برای مقابله با فساد، مجلس لایحه مدیریت تعارض منافع را تصویب کند..... ۹
- ورود کنسرسیوم قطعه‌سازی به خودروسازی مصداق بارز تعارض منافع..... ۱۰
- تعارض منافع در واگذاری نمونه‌برداری آزمایشگاهی به بهره‌برداران معادن..... ۱۰
- تعارض منافع در انعقاد قراردادهای بلندمدت توسط مسئولان دولتی..... ۱۱
- مدیران ارشد وزارت علوم و تعارض سهامداری موسسات غیردولتی..... ۱۱
- لایحه مدیریت تعارض منافع از جمله لوایح مقابله با فساد است..... ۱۱
- شیوه‌ی قانونگذاری مجلس مصداق بارز تعارض منافع است..... ۱۲
- لوایح شفافیت و تعارض منافع در اولویت مجلس باشد..... ۱۲
- تعارض منافع در دستور کار شورای مرکزی نظام مهندسی ساختمان..... ۱۲
- طرح مجلس برای شخص و جناح خاصی نوشته نشده است..... ۱۳
- ۹۰ درصد روسای بیمارستان‌های امریکا پزشک نیستند..... ۱۳
- محکومیت افرادی که مصداق بارز تعارض منافع شناخته می‌شوند..... ۱۴
- چرا مجلس به لایحه مدیریت تعارض منافع دولت بی‌اعتناست؟..... ۱۴
- در غیاب الگوی توسعه، مدیریت تعارض منافع ناممکن است..... ۱۴
- تعارض منافع مانع توسعه روش‌های شناسایی دهک‌های درآمدی بالا می‌شود..... ۱۵
- محتوای تصویری تعارض منافع..... ۱۵
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: یکی برای همه؛ همه برای یکی..... ۱۶

درآمد: واکسن کرونا گرفتار تعارض منافع مالی تعارض منافع مالی در زمان همه‌گیری کرونا

افسانه شرکت

پزشکان قسم می‌خورند که سلامتی بیماران آن‌ها حرف اول را می‌زند و هیچ‌گاه انگیزه‌های مالی تصمیم‌گیری آنان از مسیر درست منحرف نمی‌کند. با این وجود، بسیاری از ما به عینه دیده‌ایم که پزشکان تحت تأثیر هدایا، پاداش شرکت‌های دارویی و تولیدکنندگان دستگاه‌های پزشکی قرار دارند هر چند خود، آن‌را انکار کنند. در مقاله‌ای به بررسی میزان منافع مالی مستقیم و غیرمستقیم ۸۱ فرد که در ۱۱ کمیته‌های مشورتی ویژه بهداشت کشور کانادا حضور دارند پرداخته شده است. نتیجه این تحقیق نشان می‌دهد فقط یک اقلیت کوچک تعارض منافع مالی مستقیم داشتند در حالیکه ۵۶ نفر منافع مالی غیرمستقیم دارند. چگونه ممکن است تصمیمات این مورد قبول عموم مردم قرار گیرد؟

در یک دسته‌بندی کلی [تعارض منافع](#) را می‌توان به دو نوع تعارض منافع مالی و غیرمالی تقسیم‌بندی کرد. تعارض منافع مالی بطور کلی شامل موقعیت‌هایی است که به نحوی شامل منفعتی مالی شوند. این نوع از تعارض منافع در تحقیقات علمی بخصوص در حوزه بهداشت و درمان به وفور وجود دارد. تعارض منافع در تحقیق علمی در مواردی وجود دارد که فرد منافع یا تعهدات خود را نسبت به وظایف و مسئولیت‌های خود به عنوان محقق ترجیح دهد. این نوع تعارض منافع ممکن است واقعی، بالقوه یا شبیه تعارض منافع باشد. برای مثالی در حوزه بهداشت و درمان (حوزه مورد بحث این یادداشت) می‌توان به روابط پزشکان با شرکت‌های دارویی اشاره کرد. این نوع ارتباطات می‌تواند بر نحوه گزارش نتایج مطالعات تحقیقاتی یا درمانی که برای بیماران توصیه می‌کنند، تأثیر بگذارد.

پزشکان قسم می‌خورند که سلامتی بیماران آن‌ها حرف اول را می‌زند و هیچ‌گاه انگیزه‌های مالی تصمیم‌گیری آنان از مسیر درست منحرف نمی‌کند. با این وجود، بسیاری از ما به عینه دیده‌ایم که پزشکان تحت تأثیر هدایا، پاداش شرکت‌های دارویی و تولیدکنندگان دستگاه‌های پزشکی قرار دارند هر چند خود، آن‌را انکار کنند. زمانیکه پزشکان و محققان با شرکت‌های دارویی، شرکت‌های سازنده دستگاه‌های پزشکی و بیوتکنولوژی فعالیت می‌کنند تا محصولی را تولید کنند، این نگرانی عمومی ایجاد می‌شود که روابط گسترده مالی آنان با صنعت ممکن است بر جهت‌گیری قضاوت‌های حرفه‌ای آنان تأثیر بگذارد. چنین تعارض منافع مالی، یکپارچگی تحقیقات علمی، اهداف آموزش حرفه‌ای، کیفیت مراقبت از بیمار و اعتماد عمومی به پزشکی را تهدید می‌کند.

بسیاری از رهبران ما، از سیاستمداران گرفته تا مدیران دانشگاه، دکنرها و پرستاران همگی در زمان شیوع یک همه‌گیری مثل کووید ۱۹ با شرایط دشواری روبرو هستند، این شرایط آن‌ها را در موقعیت‌های فزاینده تعارض منافع قرار داده، تصمیم‌گیری‌های آنان را با مشکل روبرو می‌کند. در ۱۱ مارس سال ۲۰۲۰ میلادی، سازمان بهداشت جهانی

شیوع ویروس کرونا را به شکل همه‌گیری تأیید کرد. از آن زمان به بعد این همه‌گیری همچنان ادامه داشته و میزان مرگ و میر ناشی از آن در سطح جهانی رو به افزایش است. این امر فوریت تولید و اطمینان از دسترسی همگانی به واکسن- های مقرون به صرفه، ایمن و کارآمد را روشن می‌کند. اما تولید واکسن کرونا نیز با وجود اهمیت آن خالی از تعارض منافع نیست.

با توجه به سوابق بررسی شده توسط پروژه نظارت بر دولت^۱ چندین عضو یک هیئت که در مورد واکسن‌های احتمالی ویروس کرونا به سازمان غذا و دارو مشاوره می‌دهند، سابقه روابط مالی با شرکت‌های تولیدکننده واکسن کرونا داشته‌اند. این ارتباطات به اشکال مختلفی از جمله هزینه مشاوره، جبران هزینه‌های سفر و اقامت صورت گرفته در مواردی هم شرکت‌ها به این افراد پول پرداخت کرده‌اند. همچنین سوابق نشان داده‌اند که شرکت‌های دارویی به مطالعات پزشکی که آن‌ها در آن نقش اصلی را داشته باشند پرداخت مالی مستقیم داشته‌اند. پایگاه داده‌های فدرال آمریکا نشان می‌دهد یک عضو کمیته مشاوره سازمان غذا و دارو در سال ۲۰۱۹، ۲۳۹۰۴ دلار از شرکت فایزر (Pfizer)، ۱۱۷۳۸ دلار از شرکت مرک (Merk) و ۱۱۴۸۰ دلار از شرکت سانوفی (Sanofi) دریافت کرده است که هر سه شرکت در حال تحقیق روی ساخت واکسن ویروس کرونا هستند (منبع: [سایت POGO](#)). اما مثال‌های خلافی هم می‌توان در این خصوص زد. رئیس کمیته سازمان غذا و دارو که متخصص واکسن‌ها و بیماری‌های عفونی در کالج پزشکی بیلور (Baylor) در هوستون آمریکا است از عضویت در هیئت مدیره کمیته بررسی واکسن کووید ۱۹ انصراف داد زیرا وی رئیس آزمایشگاه واکسیناسیون مودرنا (Moderna) است و در این پروژه تعارض منافع مالی دارد.

مثال‌هایی از این دست در کشورمان ایران نیز مشاهده می‌شود. بارزترین آن تصمیم‌گیری درباره واردات واکسن یا تهیه نمونه داخلی آن است (برای اطلاعات بیشتر به [این مطلب](#) رجوع کنید). چراکه بسیاری شرکت‌های واردکننده دارو در ایران زیر سایه تعارض منافع قرار گرفته‌اند. بسیاری از مسئولین حوزه دارویی کشور یا خودشان یک شرکت واردکننده دارو دارند یا شرکت تولیدی ثبت کرده‌اند که مجوز تولید دارو دارد. این موضوع در [نامه مسئولان پیشین وزارت بهداشت](#) و کارشناسان حوزه‌ی سلامت و اقتصاد به دکتر نمکی نیز آمده است. در این حالت تعارض منافع مالی می‌تواند بر تصمیم‌گیری آنان چه از منظر واردات یا تولید داخل و چه از منظر واردات از کدام کشور یا تأیید کدام واکسن تولید داخل اثرگذار باشد. اینجاست که تعارض منافع اعتماد عمومی به سیاست‌گذاران حوزه دارویی کشور را زیرسوال برده و مردم در دوراهی اعتماد یا عدم اعتماد قرار می‌دهد. راهکار اساسی [شفاف‌سازی](#) است. به طور کلی وقتی پای تخصص در موضوعی مطرح باشد، این تصور وجود دارد افراد می‌توانند هم در سیاست‌گذاری عمومی و هم بخش خصوصی باشند اما یک شرط مهم وجود دارند و آن اینکه پیش از گرفتن تصمیمات عمومی، منافع خود را اعلام کنند مثلاً اینکه خودشان یا اقوامشان در شرکت دارویی سهام دارند یا خیر؟

در مقاله‌ای درباره خرید واکسن کرونا توسط کشور کانادا نکته قابل توجهی مطرح شده بود. در ماه آگوست دولت فدرال کانادا با دو تولیدکننده واکسن در ایالات متحده و پس از آن در ماه سپتامبر با شرکت‌های فایزر، مودرنا، سانوفی نیز قراردادهایی برای واردات واکسن منعقد کرد تا در صورت اثبات موفقیت آن‌ها ده‌ها میلیون دوز واکسن خریداری شود.

¹ Project On Government Oversight (POGO)

پذیرش عمومی هر کدام از این واکسن‌ها توسط مردم به این بستگی دارد که مردم چقدر مطمئن باشند تصمیم گرفته شده توسط مسئولین امر صحیح است. اگر معلوم شود که تصمیم گرفته شده با مشورت افرادی صورت گرفته که در تولید واکسن تعارض منافع دارند در این صورت پروژه پذیرش واکسن توسط مردم شکست خواهد خورد (منبع: سایت [The Conversation](#)). اینجاست که اهمیت مقابله با تعارض منافع و اینکه چگونه این امر می‌تواند رابطه مستقیمی با سلامت مردم داشته باشد، آشکار می‌شود.

شفافیت در این مورد یعنی اعضای بالقوه دست‌اندرکار در تولید یا واردات دارو فرم [افشای منافع](#) مالی مستقیم و غیرمستقیم را تکمیل کنند. منافع مالی مستقیم شامل اشتغال فعلی، سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها، سهامداری، حق امتیاز یا انواع دیگری از روابط پولی با شرکت‌های دارویی داخل و خارج است. منافع غیرمستقیم نیز شامل مشاوره، دریافت کمک هزینه شخصی، هدایا یا بودجه تحقیقاتی است. مقاله‌ای توصیفی در سال ۲۰۱۹ از جوئل لکسین (منبع: [Camajopen](#)) منتشر شده است، وی در این مقاله به بررسی میزان منافع مالی مستقیم و غیرمستقیم ۸۱ فرد که در ۱۱ کمیته مشورتی ویژه بهداشت کشور کانادا حضور دارند پرداخته است. نتیجه این تحقیق نشان می‌دهد فقط یک اقلیت کوچک منافع مالی مستقیم داشتند در حالیکه ۵۶ نفر منافع مالی غیرمستقیم داشته و این افراد در هر ۱۱ کمیته حضور فعال دارند. حال باید قضاوت کرد که چقدر تصمیمات این کمیته می‌تواند مورد قبول عموم مردم قرار گیرد.

تصمیم‌گیران بهداشتی باید بپذیرند که اگر تحت تأثیر تعارض منافع مالی (مستقیم و غیرمستقیم) قرار بگیرند، بعید است بتوانند انحرافات خود را تشخیص دهند. مسئله سوگیری ناخواسته و ناخودآگاه یک مشکل فراگیر است که خودتنظیمی نمی‌تواند آن را حل کند. سیاست‌مداران و سایر افرادی که از طرف مردم تصمیم می‌گیرند باید به ذینفعان خود این اطمینان را بدهند که در مدیریت بیماری‌ها (بخصوص کووید ۱۹) با تعارض منافع دست و پنجه نرم نمی‌کنند. در نهایت در عین اهمیت و لزوم وجود شفافیت، شفافیت به تنهایی کافی نیست. پاسخگویی نیز لازم است. تصمیم‌گیرندگان ممکن است تصور کنند تعارض منافعشان مغرضانه نیست، اما این فرض بر پایه یک مدل ذهنی نادرست از چگونگی عملکرد چنین تعارضاتی استوار است. تجربیات و شواهد به کرات نشان داده که تعارض منافع بدون آگاهی ما و گاه برخلاف نیت اصلی ما عمل می‌کند. بدون اهرم پاسخگویی، تصمیم‌گیرندگان همچنان طعمه منافع متعارض خود می‌شوند.

سخن آخر آنکه تنها راه مؤثر برای مدیریت تعارض منافع تلاش صادقانه مسوولان برای از بین بردن یا کاهش موقعیت‌های تعارض منافع است. وقتی چنین تعارضاتی برطرف نشود رهبران باید فرایندهای تصمیم‌گیری خود را جهت افزایش پاسخگویی شفاف ساخته و در معرض نظارت عموم قرار دهند. اگر مراحل تصمیم‌گیری برای چنین مسائل مهمی که جان مردم به آن وابسته بوده شفاف‌سازی شوند، احتمال پذیرش و موفقیت آن بالاتر خواهد رفت ضمن آنکه پاسخگویی انحرافات را به حداقل خواهد رساند.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس جمهور، در حساب توئیتر خود نوشت: لوایح سه‌گانه تصویبی دولت با عنوان شفافیت، تعارض منافع و مبارزه با فساد موثرترین اصلاحات حقوقی برای مبارزه ریشه‌ای با فساد است. ماه‌هاست که این سه لایحه منتظر بررسی در مجلس است اگر در مبارزه با فساد صادق و جدی هستیم باید بررسی و تصویب این لوایح در مجلس شورای اسلامی در اولویت باشد.

علی بابایی کارنامی سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس خبر داد در هفته‌ی گذشته طرح مدیریت تعارض منافع در دستور کمیسیون اجتماعی مجلس بوده و تا بند ۱۷ آن مورد بررسی و تصویب قرار گرفته است. از جمله مصوب شد اگر افرادی که مصداق تعارض منافع هستند بخواهند معامله‌ای صورت دهند به سه تا هفت سال حبس محکوم شده و باید سه برابر ارزش اقتصادی معامله را به عنوان جریمه بپردازند.

شورای هماهنگی جبهه اصلاحات در بیانیه‌ای با انتقاد از طرح مجلس برای اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری این شیوه‌ی قانونگذاری را مصداق بارز تعارض منافع در امر تقنین و سوءاستفاده از جایگاه نمایندگی مردم در جهت منافع جناحی عنوان کرد.

احمدحسین فلاحی، نماینده مردم همدان از عدم قانع نشدن نماینده‌ی سوال‌کننده از پاسخ وزیر علوم در مورد سهامداری مدیران ارشد وزارت علوم سهامدار در موسسات آموزش عالی غیردولتی خبر داد.

حسن فروزان‌فرد رییس کمیسیون مبارزه با فساد اتاق بازرگانی خبر داده که اتاق بازرگانی ایران در جریان طرح مدیریت تعارض منافع مجلس نیست و از بخش خصوصی به طور رسمی برای مشاوره در این زمینه دعوت نشده است.

مرکز توانمندی‌سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۳ دی ۱۳۹۹

تعارض منافع در باشگاه‌داری وزارت ورزش

غلامرضا بهروان (مشاور سازمان لیگ و رئیس هیات فوتبال مازندران) - ۶ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه ورزش

غلامرضا بهروان در گفت‌وگو با فارس در خصوص اینکه نصیرزاده ادعا کرده مجوز ۲ باشگاه استقلال و پرسپولیس باید باطل شود چون مالک این ۲ باشگاه وزارت ورزش است و از طرف دیگر سهیل مهدی عنوان کرده مجوز باشگاه تراکتور باید باطل شود عنوان کرد: هم آقای سهیل مهدی و هم آقای نصیرزاده درست گفته‌اند. در قانون به این موضوع تعارض منافع گفته می‌شود. قانون می‌گوید در یک لیگ نمی‌شود ۲ تیم داشت.

✉ خبرگزاری فارس

منافع ملی باید اولویت تمام مسئولان باشد نه منافع شخصی

کمال حسین پور (عضو کمیسیون عمران مجلس) - ۷ دی ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

منافع عده‌ای در میانه راه مسئولیتشان با منافع ملی در تضاد قرار می‌گیرد و اینجاست که باید انتخابی صورت گیرد که به نفع مردم است. به عنوان مثال امروز منافع عده‌ای در صنعت خودروسازی با منافع کشور در تضاد است که نتیجه آن وضعیت فعلی را در این بازار رقم زده است. در اجرای برخی از پروژه‌ها و قراردادهای پیمانکاری مجدداً تعارض منافع خود را نشان داده نظیر پروژه چند میلیاردی قطار تهران به اصفهان که خوشبختانه متوقف شده است. هر مسئولی در هر جایگاهی که قرار دارد باید در اجرای وظایف خود منافع مردم را در اولویت قرار داده و برای توسعه ملی گام بردارد. آنچه که باید در اولویت مسئولان باشد منافع کشور است نه منافع شخصی.

✉ خبرگزاری ایسنا

بودجه به مثابه غنیمت جنگی: جولانگاه کشاکش منافع متعارض

محمود عباس‌زاده مشکینی (عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی) - ۷ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در نظام برنامه و بودجه

آیا این روزها شلوغی راهروهای ورودی کمیسیون‌ها و لشگرکشی برای گرفتن سهم بیشتر از پیکر لرزان و بیجان بودجه را دیده‌اید؟ انگار بودجه گوشت قربانی یا غنیمت جنگی است. بودجه نباید به جولانگاه کشاکش منافع متعارض ذینفعان برای جذب منابع به سمت حوزه این و آن تبدیل شود. اگر به این موضوع مهم توجه نشود، کشور با انبوهی از نیازها و درخواست‌های پاسخ نیافته و همچنین کاهش کارایی اقتصاد بهره‌ور مواجه خواهد شد. بودجه باید مشتمل بر وحدت، جامعیت، صحت، کفایت، شمول و تعادل باشد. تلاش به حفظ و یا کسب قدرت برای پاسداشت راه‌های رفته‌ای که فقط بر گستره طول عمق مشکلات مردم در چند دهه گذشته افزوده است، حرکتی ارتجاعی است.

✉ خبرگزاری ایسنا

تعارض منافع پتروشیمی‌ها در افزایش قیمت مواد اولیه

حسین دور رئیس (رئیس اتحادیه تعاونی‌های صنایع پایین دستی) - ۷ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه صنعت

مجوز واردات پت نساجی مانع از افزایش قیمت البسه می‌شود. منافع پتروشیمی‌ها در افزایش رقابت و قیمت پت در بورس کالا است تا بدین صورت سود بیشتری از جیب تولیدکننده و مردم به دست آورند. دلیل مخالفت انجمن صنفی کارفرمایی پتروشیمی با واردات پت نساجی کارشناسی نیست، بلکه ناشی از یک تعارض منافع است. اگر واردات پت صورت بگیرد، قیمت خرید این ماده اولیه در بورس کالا شکسته می‌شود و دیگر شاهد رقابت ۴۰ الی ۵۰ درصدی مازاد بر سود اصلی پتروشیمی‌ها نخواهیم بود و قیمت البسه به صورت منطقی تعیین شده و در اختیار مردم قرار می‌گیرد. توجه داشته باشید که در قیمت پایه پت نساجی در بورس کالا، سود پتروشیمی شهید تندگویان به عنوان تنها تولیدکننده این ماده اولیه در نظر گرفته شده است و این ۵۰ درصد افزایش قیمت ناشی از رقابت مازاد بر سود عادی پتروشیمی‌ها است که هم اکنون به جیب پتروشیمی شهید تندگویان به عنوان تنها تولیدکننده پت در کشور می‌رود.

✉ خبرگزاری فارس

لایحه مدیریت تعارض منافع که در رفت و آمد مجالس فراموش شد!

خبرگزاری ایسنا - ۷ دی ۹۹

◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

در طول چهل سال گذشته با وجود تمام بحث‌ها و گمانه‌زنی‌هایی که درباره موضوع مبارزه با فساد مطرح شده، همواره جای خالی یک قانون که موضوع مدیریت تعارض منافع را در دستور کار قرار می‌دهد احساس شده است. دولت روحانی در شرایطی کار خود را شروع کرد که بسیاری از مسئولان معتقد بودند در صورت وجود داشتن قوانین بازدارنده شانس به وجود آمدن بستر بسیاری از فسادهای رخ داده از بین می‌رفت. به دنبال این موضوع بود که لایحه مدیریت تعارض منافع در دستور کار دولت قرار گرفت. پس از ارسال این لایحه به مجلس شورای اسلامی، نمایندگان اعلام کردند که بخشی از لایحه دولت ابهام دارد و باید برای برطرف کردن این ابهامات بار دیگر از سوی قوه مجریه مورد بررسی قرار گیرد؛ فرآیندی که باعث شد عملاً این قانون بسیار مهم به فراموشی نزدیک شود. سرانجام در ماه‌های گذشته پس از جابه‌جایی مجالس و روی کار آمدن مجلس یازدهم، عملاً لایحه دولت به فراموشی سپرده شد و نمایندگان اعلام کردند که طرح خاص خود را بار دیگر در این چارچوب بررسی کرده و نهایی خواهند کرد؛ موضوعی که مشخص نیست واکنش دولت به آن چه خواهد بود و البته چه شباهت و نزدیکی به لایحه پیشنهادی دولت دارد. نمایندگان دنبال کننده این قانون در مجلس شورای اسلامی از این گفته‌اند که نمایندگان دولت می‌توانند با حضور در جلسات کمیسیون اجتماعی نظرات خود را برای نهایی کردن قانون مدیریت تعارض منافع اعلام کنند تا کار در مدتی کوتاه نهایی شود. اختلاف نظرها میان دولت و مجلس در رابطه با این لایحه حتی در نشست خبری اخیر رییس جمهوری نیز خود را نشان داد.

✉ خبرگزاری ایسنا

از بخش خصوصی برای بررسی طرح تعارض منافع دعوت نشده است

حسن فروزان فرد (رئیس کمیسیون مبارزه با فساد اتاق بازرگانی تهران) - ۷ دی ۹۹
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

در چهار دهه گذشته با وجود تمام صحبت‌ها و شعارهایی که در رابطه با مبارزه با فساد مطرح شده، متأسفانه خلاء قانونی مهمی در حوزه تعارض منافع وجود داشت که همین مساله راه را برای فساد ساختاری باز می‌کرد. لایحه دولت برای ایجاد قانون لازم در این حوزه امیدواری را به وجود آورد که امکان از بین بردن بخشی از ساختار فسادانگیز وجود دارد. اتاق ایران به عنوان نماینده بخش خصوصی در سال‌های گذشته در جریان تدوین این لایحه حضور داشت و پیشنهادات خود را در جلسات و در قالب متن‌هایی مکتوب در اختیار دولت قرار داد، اما متأسفانه بررسی این لایحه مهم در جریان جابه‌جایی مجالس به فراموشی سپرده شد.

شرایط به وجود آمده نشان می‌دهد که لایحه مدیریت تعارض منافع خود با تعارض منافع مواجه شده است و چه در مجلس شورای اسلامی و چه در میان برخی مدیران میانی مقاومت‌هایی درباره تصویب نهایی آن وجود دارد؛ زیرا اجرایی شدن آن، شرایط را به شکل جدی تغییر خواهد داد و این موضوع می‌تواند برای برخی خوشایند نباشد. متأسفانه با جابه‌جایی در مجالس عملاً لایحه دولت به فراموشی سپرده شد و به نظر می‌رسد با توجه به رسیدن به ماه‌های پایانی دولت، مسئولان دولتی نیز در میان مشکلات خود چندان علاقه‌ای به دنبال کردن این لایحه ندارند. البته مجلس شورای اسلامی خود اعلام کرده که طرحی مجزا را در این چارچوب پیگیری می‌کند که اتاق بازرگانی ایران در جریان آن نیست و از بخش خصوصی به طور رسمی برای مشاوره در این زمینه دعوت نشده است.

✉ خبرگزاری ایسنا

ضمانت‌های اجرا در طرح مدیریت تعارض منافع مجلس ضعیف است

کامران آقایی (حقوقدان) - ۷ دی ۹۹
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

آقایی در پاسخ به این سوال که آیا ارائه لایحه و طرح از سوی دولت و مجلس با یک مضمون موازی کاری محسوب نمی‌شود گفت: مجلس و دولت با همفکری و هم‌افزایی می‌توانند نظرگاه‌های یک دیگر را فهم کنند. لایحه دولت مفصل تدوین شده است و برای اعمال قانون گونه‌ای دیوان سالاری پیش‌بینی کرده و از جمله مراکزی را برای نظارت و تصمیم‌گیری در خصوص مسائل اجرائی و تخلف از مقررات در نظر گرفته است، در برابر طرح با اختصار بیش‌تری همراه است و کار را به بازرسی کل کشور می‌سپرد که به نظر می‌رسد کافی نباشد. بخش‌هایی نظیر تابعیت مضاعف و سفرهای شخصی افراد به خارج از کشور اصولاً بی‌ارتباط با چنین قانونی است و این دومی به ویژه دخالت در حریم شخصی شهروندان محسوب می‌شود. وی با اشاره به ضمانت‌های اجرایی و کیفری تعبیه شده در این لایحه و طرح گفت: از مواد ۳۶ تا ۳۹ لایحه به تناسب عمل، ضمانت‌هایی نظیر جبران خسارت، مجازات‌های اداری و جریمه و مجازات کیفری پیش‌بینی شده است. اگرچه سیاست کیفرزدایی باید به عنوان یک روند کلی مورد توجه باشد اما توزیع مجازات‌ها امکان تفسیر را فراهم می‌کند و در طرح مجلس نیز مجازاتی نازل برای قانونی مهم پیش‌بینی شده است.

✉ خبرگزاری ایسنا

ایجاد "سامانه ثبت اطلاعات مدیران" در بانک اطلاعاتی تعارض منافع

علی بابایی کارنامی (سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۷ دی ۹۹
◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

چهار ماده دیگر از طرح مدیریت تعارض منافع مجلس مورد بررسی قرار گرفت. طبق این ماده‌ها، باید سامانه‌های متحد الشکلی ایجاد شود که اطلاعات لازم را از مدیران گرفته و شرایط شکلی و محتوایی مرتبط با تعارض منافع که در بخش‌های دولتی و غیردولتی وجود دارد در یک بانک اطلاعات جامع ثبت شود. ماده ایجاد سامانه‌های متحد الشکل به کمیته‌ای با مدیریت سید سلمان ذاکر، عضو کمیسیون اجتماعی ارجاع داده شد. این کمیته برای بررسی بیشتر تشکیل شده و مقرر شد ظرف دو هفته آینده با حضور مسئولان دستگاه‌های مربوطه به طور دقیق کارشناسی شود و گزارش آن در جلسه کمیسیون ارائه شود.

📌 خبرگزاری خانه ملت

برای مقابله با فساد، مجلس لایحه مدیریت تعارض منافع را تصویب کند

علی مشهدی (حقوقدان و عضو هیئت علمی دانشگاه قم) - ۷ دی ۹۹
◀ کلیات تعارض منافع

از لحاظ حقوقی در سطح خرد، مهم‌ترین مؤلفه فساد اداری در ایران به تعارض منافع مدیران برمی‌گردد، یعنی سوءاستفاده‌ای که مدیران از قدرت عمومی برای کسب منافع شخصی انجام می‌دهند که البته این منافع شخصی نیز می‌تواند مصادیق متعددی داشته باشد و در سطح کلان نیز مؤلفه فرهنگی - اجتماعی فساد اداری بسیار مهم‌تر از سایر مؤلفه‌ها می‌باشد. در کشور ما قانون نانوشته‌ای به نام سیستم غنائم وجود دارد که طی آن وقتی یک دولتی روی کار می‌آید، به پست‌ها و تصمیم‌گیری‌های اداری به شکل غنیمت نگاه کرده و حتی آبدارچی و کارمندان را در جهت تأمین منافع حزبی عوض می‌کنند. به بیان دیگر بسیاری از فسادهای اداری که در سطوح کلان در کشور اتفاق می‌افتد به این تعارض منافع حزبی مدیران برمی‌گردد. به نظر می‌رسد یکی از راه‌حل‌ها این باشد که احزاب، قانونی نانوشته بگذارند و تا سطح معاون وزیر را سیاسی بدانند. اتفاقاً ماده آن نیز در قوانین موجود است. ماده ۷۲ قانون مدیریت خدمات کشوری پست‌های سیاسی را از پست‌های مدیریتی و اداری جدا کرده است و زمینه‌های قانونی آن هم فراهم است ولی متأسفانه این نیز زمینه‌ساز بروز فساد شده است. گاهی شخصی مدیر می‌شود که کفایت اداری ندارد اما کفایت سیاسی و وابستگی حزبی دارد.

لایحه‌ای که دولت با عنوان «مدیریت تعارض منافع مدیران» ارائه کرده اگر تصویب شود، قانون بسیار خوبی است، زیرا بخش عمده فسادهای اداری کلان ما به تعارض منافع مدیران دولتی برمی‌گردد. مثلاً کسی که وزیر صنعت است، در شرکت‌های تحت مجموعه‌ی خودش در ۳۰ شرکت، عضو هیئت‌مدیره است، معلوم است که منفعت دارد، تصمیمی نمی‌گیرد که شرکت فلان ضرر کند. با توجه به تعارض منافع مدیران دولتی به‌عنوان عمده علت فسادهای اداری کلان، شایسته است مجلس، لایحه‌ای که دولت با عنوان «مدیریت تعارض منافع» ارائه کرده را تصویب نماید.

📌 مرکز پژوهشی مینا

ورود کنسر سیوم قطعه‌سازی به خودروسازی مصداق بارز تعارض منافع

حسن کریمی‌سنجری (کارشناس خودرو) - ۷ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در صنعت

ورود کنسر سیوم قطعه‌سازی به خودروسازی مصداق بارز تعارض منافع است. قطعه‌سازان همین حالا نیز در خودروسازی سهام دارند و با توجه به روحیات خاص این قشر، ورودشان به عرصه تولید خودرو می‌تواند به نوعی هم خود آنها و هم خودروسازان را به ورطه نابودی بکشاند. آنها با توجه به اینکه سهامدار خودروسازان هستند، هر وقت دلشان بخواهد تامین قطعه را متوقف می‌کنند، بنابراین وقتی خود وارد عرصه تولید خودرو شوند، این رفتار انحصاری شدیدتر بروز خواهد کرد. وقتی قطعه‌سازان تبدیل به قطب جدید خودروسازی کشور شوند، ترجیح می‌دهند تا حد امکان تولید خود را بالا برده و سهم بیشتری در بازار تصاحب کنند، بنابراین تولید در ایران خودرو و سایپا به واسطه اختلال در تامین قطعات، دچار مشکل خواهد شد.

بهتر است به جای دادن پیشنهاد خودروساز شدن به قطعه‌سازان، شرایط را برای فعالیت بخش خصوصی فراهم کرد. قطعه‌سازان حتی اگر توان فنی تولید خودرو هم داشته باشند، مشکلی از انحصار بازار را حل نخواهند کرد و اگر قرار است کنسر سیومی نیز تشکیل شود، بهتر است در قالب فعالیت در عرصه صادرات باشد. به عبارت دیگر، بهتر است قطعه‌سازان در همان حوزه تخصص خود فعالیت کرده و توان مالی و فنی شان را در عرصه صادرات به کار گیرند و نه ورود به خودروسازی.

🔗 پول نیوز

تعارض منافع در واگذاری نمونه‌برداری آزمایشگاهی به بهره‌برداران معادن

خبرگزاری تسنیم - ۷ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در صنعت

نشست مطالبه‌گران حوزه معادن سراسر کشور با حضور معصومه پاشایی نایب رئیس کمیته معادن مجلس شورای اسلامی برگزار شد. در این نشست ابتدا مطالبه‌گرانی از استان‌های خوزستان، کرمان، اصفهان، آذربایجان غربی و شرقی و کردستان به بیان نقطه نظرات و دغدغه‌های خود نسبت به تخلفات صورت گرفته در حوزه بهره‌برداری از معادن شهرستان محل سکونت خود پرداختند. یکی از محورهای مطرح شده از سوی مطالبه‌گران حوزه معادن در خصوص تعارض منافع اینگونه بوده است:

نقص قوانین و آیین‌نامه‌های مرتبط با بهره‌برداری معادن از جمله اینکه مسئولیت تحقیقات زیست محیطی و نمونه‌برداری آزمایشگاهی به بهره‌برداران معادن واگذار شده که تعارض منافع موجود در این بند موجب شده تا بهره‌برداران به انحای مختلف نتایج ارزیابی‌های زیست محیطی را به تاخیر انداخته یا با زدوبند با آزمایشگاه‌ها نتایجی تحریف شده‌ای از میزان آلاینده‌های زیست محیطی معدن در حال بهره‌برداری به مراجع ذی‌ربط ارائه کنند.

🔗 خبرگزاری تسنیم

تعارض منافع در انعقاد قراردادهای بلندمدت توسط مسئولان دولتی

پدرام مجیدی - ۸ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش راه و حمل نقل

برخی از مدیران دولتی که مسئولیت انعقاد قراردادهای بلندمدت را دارند، در بسیاری از موارد با ترک تشریفات قانونی نظیر برگزاری مناقصه قراردادهایی را منعقد می‌کنند که اگرچه در ظاهر با قوانین ویژه‌ی سازمان بنادر و دریانوردی هم‌خوانی دارد اما سبب ایجاد رانت و تعارض منافع می‌شود. این افراد با دخیل کردن منافع بلندمدت خود، حقوق عمومی را تحت الشعاع قرار می‌دهند تا در آینده‌ای نه‌چندان دور با در دست گرفتن پست‌های کلیدی همان شرکت خصوصی، حقوق نجومی دریافت کنند و از سود قراردادهای سال‌های گذشته‌ی خود منتفع شوند. بی‌شک بازنگری در قوانین و مقررات و محدوده‌ی قدرت تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی هیئت عامل سازمان بنادر و دریانوردی و تعبیه‌ی راهکارهای نظارتی ویژه می‌تواند راه بر تخلفات احتمالی آتی ببندد و البته بخش خصوصی نیز توقع دارد که در قراردادهای گذشته نیز بازنگری شود و نسبت به لغو بندهای شبهه‌ناک آن بازنگری صورت گیرد. هفته نامه فرهنگی دلفین

مدیران ارشد وزارت علوم و تعارض سهامداری موسسات غیر دولتی

احمدحسین فلاحی (نماینده مردم همدان) - ۸ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه آموزش عالی

نشست کمیسیون آموزش با حضور وزیر علوم، تحقیقات و فناوری به موضوع پاسخگویی به سوالات نمایندگان اختصاص داشت. سؤال نخست از جانب علی کریمی فیروزجایی نماینده مردم بابل در خصوص اینکه «کدام یک از مدیران ارشد وزارت علوم سهامدار موسسات غیردولتی هستند»، بود که وی از توضیحات وزیر علوم قانع نشد. خبرگزاری خانه ملت

لایحه مدیریت تعارض منافع از جمله لوایح مقابله با فساد است

منصور رحمدل (کارشناس مسائل حقوقی) - ۹ دی ۹۹

◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

یک کارشناس مسائل حقوقی با بیان اینکه لایحه مدیریت تعارض منافع را باید از جمله لوایح مقابله با فساد تلقی کرد، گفت: نفس طرح این لایحه را باید به فال نیک گرفت. البته باید گفت رگه‌هایی از مفاد این طرح را می‌توان در مقررات سابق التصویب مانند قانون مجازات تبانی در معاملات دولتی، قانون منع مداخله در معاملات دولتی و قانون منع اخذ پورسانت در معاملات دولتی و مواد متفرقه قانون مجازات اسلامی در ارتباط با معاملات دولتی ملاحظه نمود. امتیاز لایحه حاضر آن است که به طور کلی به موضوع می‌پردازد و همه افراد تصمیم‌گیر در هر رده اداری را ملزم به ترجیح منافع عمومی بر منافع خصوصی می‌دارد.

خبرگزاری ایسنا

شیوهی قانونگذاری مجلس مصداق بارز تعارض منافع است

شورای هماهنگی جبهه اصلاحات - ۸ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

شورای هماهنگی جبهه اصلاحات در بیانیه‌ای با انتقاد از طرح مجلس برای اصلاح قانون انتخابات ریاست جمهوری این شیوهی قانونگذاری را مصداق بارز تعارض منافع در امر تقنین و سوءاستفاده از جایگاه نمایندگی مردم در جهت منافع جناحی و انحراف آشکار از اصول قانون اساسی می‌داند. بعضی از این معیارها مانند داشتن حداقل ۴۰ سال و حداکثر ۷۰ سال یا داشتن سوابق مدیریت در بعضی سمت‌ها مانند شهرداری شهرهای بیش از دو میلیون نفر یا فرماندهی عالی نیروهای مسلح برای احراز شرط مدیر بودن، نیز چنان است که حتی اذهان را معطوف به مصادیق خاص می‌کند.

✉ خبرگزاری ایلنا / خبرگزاری پانا

لوايح شفافيت و تعارض منافع در اولويت مجلس باشد

اسحاق جهانگیری (معاون اول رئیس جمهور) - ۱۰ دی ۹۹

◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

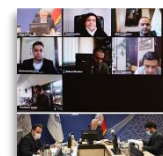
تویینتر جهانگیری: لوايح سه‌گانه تصویبی دولت با عنوان شفافیت، تعارض منافع و مبارزه با فساد موثرترین اصلاحات حقوقی برای مبارزه ریشه‌ای با فساد است. ماه‌هاست که این سه لایحه منتظر بررسی در مجلس است اگر در مبارزه با فساد صادق و جدی هستیم باید بررسی و تصویب این لوايح در مجلس شورای اسلامی در اولویت باشد.

✉ خبرگزاری ایرنا

تعارض منافع در دستور کار شورای مرکزی نظام مهندسی ساختمان

سازمان نظام مهندسی ساختمان کشور - ۱۰ دی ۹۹

◀ تعارض منافع در بخش مسکن و شهرسازی

در دومین دوره جلسات شورای منطقه‌ای رؤسای سازمان‌های نظام مهندسی به ریاست مهندس خرم رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان آغاز شد. در این جلسه رئیس سازمان نظام مهندسی ساختمان، گزارشی از اقدامات انجام شده برای رفع مشکلات استانها را ارائه کرد. در این جلسه رؤسای استان‌های تهران، قم، قزوین و اردبیل، اقدام به ارائه گزارش عملکرد و فعالیت و اقدامات ویژه و ارزشمند استان خود پرداختند. آنان همچنین درباره مهمترین مشکلات استانها از جمله تعارض منافع، نکاتی را مطرح کردند.

✉ تاسیسات نیوز

طرح مجلس برای شخص و جناح خاصی نوشته نشده است

محمد صالح جوکار (عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس) - ۱۱ دی ۹۹
◀ تعارض منافع در مجلس

غالباً کسانی که مدعی جایگاه مهم ریاست جمهوری در کشور هستند می‌خواهند بر اساس اصل تعارض منافع، قوانینی وضع شود که در راستای تامین منافع آن‌ها، حزب یا جناحشان باشد و این قابل قبول نیست. قانونی که نمایندگان تصویب می‌کنند کلی و کلان است و برای شخص و جناح خاصی نوشته نشده و بر اساس تراز انقلاب اسلامی طراحی شده است که بررسی می‌کند شخص کاندیدا در اندازه جایگاه ریاست جمهوری باشد. هرکسی که برای این پست می‌آید باید به این جایگاه شایسته دهد نه اینکه شایسته خود را از این جایگاه بگیرد. افرادی که نامزد پست ریاست جمهوری می‌شوند باید ببینند که این لباس قانون به تن آنها اندازه است یا برای آنها بزرگ است. برخی این لباسی که دوخته شده به اندازه تن‌شان نیست و لذا دادشان در می‌آید و این موضوع کاملاً روشن است.

📌 پایگاه خبری جهان نیوز

۹۰ درصد روسای بیمارستان‌های آمریکا پزشک نیستند

محمد رضا شریفی مقدم (دبیرکل خانه پرستاری) - ۱۲ دی ۹۹
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت

حدود یک میلیون و نیم تا دو میلیون و هشتصد هزار تومان به حقوق پرستاران اضافه شده است. یعنی به هیات علمی ۱۰ میلیون تومان و کادر درمان استخدام رسمی تقریباً ۲ میلیون و دویست هزار افزوده شده است. در حقیقت یک هیات علمی ۵ برابر کادر درمان اضافه حقوق دریافت می‌کند. این موضوع به دلیل تعارض منافع به وجود آمده است. فرد تصمیم گیر یا سیاستگذار نباید ذینفع باشند در غیراینصورت تعارض منافع به وجود می‌آید. در کشورهای توسعه یافته جهان این موضوع در نظام سلامت حل شده است و طبق قانون تصمیم گیران جای دیگر نباید فعالیت کنند. ۹۰ درصد روسای بیمارستان‌های آمریکا پزشک نیستند. ۱۰ درصدی که پزشک هستند کار طبابت نمی‌کنند. در کشور ما تصمیم گیری‌ها به سهامداران بیمارستان‌های بخش خصوصی ختم می‌شود. اگر پرستار شرکتی وجود دارد، ظرفیت دانشکده پرستاری را در عرض ۵-۶ سال دو برابر کردند، طرح پرستار بیمارستانی یا بهیار پرستاری داشتند برای آن است که تقاضا را افزایش دهند و عرضه را کم کنند تا پرستاران و کادر درمان در هر شرایطی کار را قبول کنند و با حقوق کمتر از پایه حقوق و حتی یک میلیون و ۵۰۰ هزار تومان هم حاضر به کار باشند. در حقیقت مجموعه تصمیم گیری‌های وزارت بهداشت گروهی در نظام پزشکی، سهام داران بخش خصوصی، وزارت بهداشت و بیمارستان دولتی حضور دارند. بیمارستان‌های خصوصی تحت نظر دانشگاه علوم پزشکی مربوطه است. فردی که باید در دانشگاه حضور داشته باشد در بیمارستان خصوصی به ویزیت بیمار می‌پردازد یا جراحی می‌کند، می‌تواند به بخش خصوصی نظارت داشته باشند؟

📌 پایگاه خبری - تحلیلی رکنا

محکومیت افرادی که مصداق بارز تعارض منافع شناخته می‌شوند

علی بابایی کارنامی (سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس) - ۹ دی ۹۹
 ◀ طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

بندهای ۱۴ تا ۱۷ قانون تعارض منافع در جلسه امروز کمیسیون اجتماعی بررسی شد بر اساس این مواد اگر کسی در نهادهای دولتی غیردولتی خصوصی و خصولتی کسانی باشند که مصداق تعارض منافع واقعی شوند، حق شرکت در جلسات اقتصادی را ندارند و با این افراد طبق قانون برخورد خواهد شد. اگر افرادی که مصداق تعارض منافع هستند بخواهند معامله‌ای صورت دهند به سه تا هفت سال حبس محکوم شده و باید سه برابر ارزش اقتصادی معامله را به عنوان جریمه بپردازند.

📌 پایگاه خبری خانه ملت

چرا مجلس به لایحه مدیریت تعارض منافع دولت بی‌اعتناست؟

ناصر ذاکری (کارشناس اقتصادی) - ۶ دی ۹۹
 ◀ تعارض منافع در مجلس

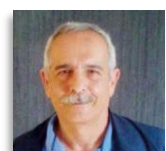

محمدباقر قالیباف هفته گذشته با تأکید بر اولویت رفع مشکلات معیشتی مردم، «نفع مردم» را معیار و چراغ راه فعالیت مجلسیان اعلام کرد. وقتی مجلسیان از «نفع مردم» سخن می‌گویند، می‌توان چنین برداشت کرد که در بهترین شرایط تلاش آنان مصروف تغییر اولویت‌بندی‌ها در بودجه سالانه کشور خواهد شد. البته باید گفت لزوماً چنین تغییراتی از یک سو بهترین و مناسب‌ترین تغییرات نخواهد بود و از سوی دیگر کمک محسوسی به حل مشکلات کشور و بزرگ‌تر شدن سفره مردم نخواهد کرد. برای اثبات این ادعا کافی است عملکرد مجلس درباره تصویب قوانین برای مبارزه با فساد را بررسی کنیم و سؤال کنیم که چرا مجلس به لوایح ضد فساد از جمله لایحه مدیریت تعارض منافع که سال گذشته از طرف دولت تهیه و به مجلس ارسال شده است، اعتنایی نمی‌کند.

📌 روزنامه شرق

در غیاب الگوی توسعه، مدیریت تعارض منافع ناممکن است

کمال اطهاری (پژوهشگر حوزه توسعه) - ۸ دی ۹۹
 ◀ کلیات تعارض منافع

تقلیل یافتن به این حرف‌های انتزاعی که اگر دموکراسی باشد مسائل حل می‌شود، بدون این که الگوی توسعه بدهند، معنادار نیست. الان این گفته‌ها مد شده است و مدیریت تعارض منافع جزو استراتژی‌های بزرگ قرار گرفته است. از خودشان نمی‌پرسند شما که الگوی توسعه ندارید، چگونه تعارض منافع را برطرف می‌کنید؟ ممکن است دو دستگاه را به هم مرتبط کنند و به قول معروف خربزه و عسل با هم ساختند و دمار ما را درآوردند. وقتی تفکر دستگاه‌مند وجود ندارد و اصول توسعه تقلیل پیدا می‌کند به حرف‌های انتزاعی، مثل آزادی، عدالت، دموکراسی و... .

📌 ماهنامه‌ی آینده‌نگر

تعارض منافع مانع توسعه روش‌های شناسایی دهک‌های درآمدی بالا می‌شود

پایگاه خبری - تحلیلی جهت - ۱۱ دی ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

براساس برخی برآوردها و ارزیابی‌های صورت گرفته در خصوص نیازمندی‌ها که تحت پوشش نهادهای حمایتی مثل کمیته امداد قرار دارند می‌توان گفت نزدیک به ۳۰ درصد آنها استحقاق لازم برای دریافت حمایت‌ها را ندارند چرا که توانمند شده و به عنوان کارآفرین یا شاغل منبع درآمد دارند از این نظر ما نیازمند جایگزینی سریع و فوری سایت شناسایی و سامانه تشخیص افراد نیازمند هستیم. موضوع مهمی که قبل از طراحی سایت واجب است ایجاد اراده در دولت برای تحقق این منظور است چرا که متأسفانه تعارض منافع مانع این موضوع شده و به دلیل ایجاد شفافیت و شناسایی درآمدهای بالا و الزام به پرداخت مالیات و جلوگیری از سوء استفاده‌های اقتصادی فشارهایی از بالا دولت را از انجام این موضوع بر حذر می‌دارد لذا ارکان نظام برای مقابله با این فشارها باید دست به کار شوند تا بتوان به این منظور مهم جامعه عمل پوشاند در غیر این صورت اقشار ضعیف جامعه روز به روز ضعیف تر و اقشار دارا فاصله‌ای عمیق با سایر مردم پیدا می‌کنند، رویه‌ای که خطرات آن هم اکنون در جامعه احساس می‌شود.

✍ پایگاه خبری - تحلیلی جهت

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته گذشته، یک برنامه‌ی تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی بازتاب یافت:

▪ مستند «نسخه» / باشگاه خبرنگاران جوان / ۱۳ دی ۹۹

حمید علی‌داد با اشاره به این نکته که مستند «نسخه» یک قسمت از مستندی سریالی با موضوع شفافیت است، اظهار داشت: این مجموعه در ۸ قسمت به مقوله شفافیت از جمله شفافیت در مجلس، شفافیت در انتخابات، شفافیت در نظام قضایی، شفافیت در حوزه شهرداری‌ها، تبیین مقوله شفافیت و اهمیت آن و رابطه شفافیت و تعارض منافع می‌پردازد.

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی: یکی برای همه؛ همه برای یکی

مطالبه عمومی برای مدیریت تعارض منافع در کشور

فرشته الهی

در بازه زمانی ۴ تا ۱۰ دی ماه ۱۳۹۹ مجموعاً ۱۴۵ مطلب با کلید تعارض منافع در صفحات شخصی کاربران شبکه‌های مجازی توییتر و تلگرام تولید و بازنشر شده است. بیشترین سهم این تعداد مطلب متعلق به تلگرام با ۵۴٪ توجه رسانه‌ای (توییتر ۴۵٪ و اینستاگرام ۱٪) است. بررسی محتوای تولیدشده در شبکه‌های توییتر و تلگرام در این بازه زمانی بیانگر آن است که موقعیت تعارض منافع نظارت بر خود (در وزارت بهداشت و دادسرای جرائم پزشکی و همچنین در شکایات مربوط به سازمان تأمین اجتماعی) و نیز بررسی طرح تعارض منافع در جلسه غیرعلنی مجلس شورای اسلامی موضوع اصلی مورد بحث میان کاربران این رسانه‌های مجازی بوده است.

همانند مسئله قاعده گذاری برای خود، فرد یا سازمانی که به صورت شخصی مسئول نظارت و قضاوت بر رفتار و عملکرد خود یا زیرمجموعه خود است نیز با مسئله تعارض منافع روبرو می‌شود به نحوی که می‌توان گفت مسئله نظارت یا قضاوت با مشکل روبرو خواهد شد. زیرا اشخاص قرارگرفته در یک صنف خاص همواره منافع صنف خود را پیگیری خواهند کرد و اگر از جانب افراد بیرون صنف شکایتی از به آن‌ها برده شود، این احتمال به طور قوی وجود خواهد داشت که افراد به صورت عادلانه قضاوت نکنند. در همین خصوص کاربران فضای مجازی به دو مورد از مصادیق تعارض منافع نظارت بر خود در سازمان تأمین اجتماعی و نیز وزارت بهداشت پرداخته‌اند:

کاربری در مورد این موقعیت تعارض منافع در خصوص سازمان تأمین اجتماعی نوشت:

«اوج تعارض منافع! از شعبه سازمان تأمین اجتماعی شکایت به هیأت تشخیص مطالبات سازمان تأمین اجتماعی می‌بریم. گمان می‌کنند چون نماینده کارفرمایان و نماینده کارگران در جلسه هست، هیچ بی‌عدالتی رخ نمی‌دهد. برادر! دریاب. پدر محترم پایان ببخش با تعارض منافع.»

این کاربر با درک درستی از مسئله تعارض منافع نظارت بر خود، بیان می‌کند که سازمان تأمین اجتماعی، با اهم وظایف خدمت به مردم و فراهم نمودن امکانات رفاهی برای آنان، چگونه حتی با عضویت نمایندگان از کارفرمایان و کارگران می‌تواند درگیر تعارض منافع شده و موجبات بی‌عدالتی و بی‌اعتمادی افراد جامعه را فراهم سازد.

همچنین کاربری در توییتر نوشته است:

«دادسرای جرائم پزشکی واقع در خیابان مطهری تهران، که بدتر از همه است. طرف خودش پزشک بعد باید بیاد فرضاً شاگرد بیست سال پیشش رو محکوم کنه!! تعارض منافع بیداد می‌کنه...»

این توییت نیز همانند توییت قبل به مسئله تعارض منافع نظارت بر خود اشاره می‌کند. وی با بیان اینکه ارتباطات طولانی و قدیمی افراد در صنف پزشکان مانع برقراری عدالت و تصمیم‌گیری صحیح در خصوص شکایات علیه پزشکان می‌شود، با این نکته مهم می‌پردازد که بردن شکایت از یک صنف به خودش چه بی‌عدالتی و تعارض منافی می‌تواند به وجود آورد، که این امر موجب پایین آمدن کارایی آن سیستم و علاوه بر آن بی‌اعتمادی افراد جامعه نسبت به درستی و صداقت آن سازمان می‌شود.

موضوع دیگری که در فضای مجازی مورد توجه قرار گرفته بود، مسئله بررسی طرح مدیریت تعارض منافع بود؛ که اکثراً با عنوان "لایحه‌ای که در رفت‌وآمد مجالس فراموش شد" به دستورکار نشست ۷ دی کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی پرداخته بود، سخنان علی بابایی کارنامی، نماینده مردم ساری و میانرود، را بازنشر کرده بود. وی در خصوص این نشست بیان کرده بود: «در این نشست مواد ۱۰ تا ۱۴ طرح مدیریت تعارض منافع که با لایحه دولت تلفیق شده است مورد بررسی قرار گرفت. در این مواد به نکته‌ای اشاره شده است که باید سامانه‌های متحدالشکلی ایجاد شود که اطلاعات لازم را از مدیران و شرایط شکلی و محتوایی مرتبط با تعارض منافع که در بخش‌های دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و نهادهای عمومی وجود دارد در یک بانک اطلاعات جامع ثبت کنند.» با تأیید سخنان این نماینده باید افزود که گام اساسی و اولیه برای مبارزه با تعارض منافع و مدیریت موقعیت‌هایی از تعارض منافع که امکان حذف کامل آن‌ها وجود ندارد، ایجاد و فراهم آوردن بستر گسترده‌ای از شفافیت در تمامی ابعاد و سازمان‌ها (البته به غیر از سازمان‌های امنیتی) است. شفافیت و پایش مداوم آن توسط مردم و گروه‌های مطالبه‌گر تخصصی به خودی خود منجر خواهد شد تا مواردی از تعارض منافع رفع شوند و افراد با توجه خاصی از افعال و اعمال خود مراقبت نمایند.

همچنین در خصوص بررسی طرح مدیریت تعارض منافع افراد متعددی به اهمیت آن در راستای مبارزه با فساد تأکید کرده بودند، از این میان یک حقوق‌دان با بیان اینکه اهتمام جدی به "مدیریت تعارض منافع" موجب فسادزدایی می‌شود گفت: «توجه به تعارض منافع مبحثی قابل توجه است به‌ویژه در کشورهایی نظیر ما که دارای نظام اداری شفاف نیست و دارای خلاءهای عمیقی است که اسباب سوءاستفاده را فراهم می‌آورد.»

یک فعال سیاسی اصول‌گرا هم گفت: «برای برطرف کردن عیوب لایحه تعارض منافع دوره آزمایشی بگذارند.»

گرچه در مرحله اول این پیشنهاد خوب به نظر می‌آید، ولیکن باید به این امر توجه شود که همانند برخی طرح‌ها این اجرای آزمایشی نباید به نحوی باشد که به صورت طولانی مدد تمدید شده و در نهایت بدون هیچ بازخورد و کارایی نهایتاً به تصویب همان قانون اولیه اکتفا شود. بلکه باید یک ضمانت اجرایی قوی از جانب تمامی قوا به ویژه مجلس شورای اسلامی پشتوانه آن بوده و در مدت زمان اجرای آزمایشی آن تمامی نواقص و ایراداتش برطرف شده و نهایتاً منجر به تصویب یک قانون جامع و کامل شود.

در میان توییت‌ها و پست‌های تلگرامی بررسی شده اما توییتی از کاربران توییت‌ر به مسئله درخور توجهی اشاره کرده بود، این کاربر نوشته بود:

«به نظرم اگر همبستگی داشته باشیم و با تبعیض مقابله کنیم، هیچ کس نمی‌تواند سوءاستفاده کند. همبستگی حسادت، رقابت، سوءظن و احساس دروغین تضاد منافع را از بین می‌برد. "یکی برای همه؛ همه برای یکی". این باید شعار ما باشد.»

مسئله‌ای که این کابر بیان کرده است راهکاری است که در امر مبارزه با تعارض منافع و مدیریت آن یک موضوع ضروری به شمار می‌آید. برای به نتیجه رسیدن فرآیندهای قانونی و موردتوجه قرار گرفتن آن‌ها و البته اجرایی شدنشان بایستی یک مطالبه عمومی گسترده در این خصوص شکل گیرد. این مطالبه عمومی منجر خواهد شد تا مبارزه با مسئله تعارض منافع و مدیریت آن در تمام جایگاه‌ها اعم از دولتی و خصوصی موردتوجه قانون‌گذاران و تصمیم‌گیران اصلی واقع شده و آن‌ها را وادار به انجام اصلاحات عمیق کند. درواقع می‌توان آن را یک اصل جامعه‌شناسی دانست، که ریشه تغییر و تحولات، از درون و توسط تک‌تک افراد جامعه شناخته می‌شود. از آنجا که مسئله تعارض منافع را در جای جای منصب و موقعیت‌های دولتی و خصوصی مشاهده می‌کنیم، به این نتیجه می‌رسیم که مدیریت تعارض منافع یک اصل اساسی برای موفقیت در تمامی برنامه‌ها و مدیریت کشور است؛ زیرا در هر حال همواره افرادی خواهند بود که در فرآیند انجام اصلاحات و یا حتی مبارزه با مفاسد درگیر تعارض منافع شوند.

مطابق تئوری انتخاب عمومی، سیاست‌مداران و بوروکرات‌های دولتی زندگی و منافع خود را فدای منافع عمومی و جامعه نمی‌کنند و رفتار و عملکرد آنان تقریباً شبیه به تاجران و بازرگانان است (میان منافع شخصی کارکنان و بوروکرات‌های دولتی و منافع عمومی و وظایف اصلی آن‌ها تعارض وجود دارد). درواقع بوروکرات‌ها منافع و قدرت خودشان را داشته و تمییز بین سیاست و دولت در عمل می‌تواند برای آن‌ها دشوار باشد. به عبارت دیگر اگر آنان کاری به نفع شهروندان انجام می‌دهند آن کار برای خود آنان نیز منافع مستقیمی خواهد داشت. یعنی سیاست‌مداران و بوروکرات‌های دولتی اغلب به دنبال منافع خویش‌اند تا در پی منافع شهروندان و اساساً هیچ ضمانت یا دلیل منطقی وجود ندارد که این افراد فقط به دلیل این که در جایگاه خاصی قرار گرفته‌اند و وظایف خاصی دارند دچار تحول شخصیتی شده و منافع دیگران را بر منافع خود مقدم بدانند. بوروکرات‌های دولتی نیز به دنبال حداکثر نمودن منافع خویش بوده و سعی دارند از طرق گوناگون این منافع را به حداکثر برسانند، که در این راه منافع عمومی مورد غفلت و بی‌توجهی قرار می‌گیرد. این تعارض منافع حتی در مورد تصویب و اجرایی کردن لایحه مدیریت تعارض منافع به اوج خود می‌تواند برسد، بنابراین اهمیت مطالبه عمومی در موضوع مدیریت تعارض منافع، با توجه به فشاری که این مطالبه بر مسئولان کشور وارد می‌کند، دوچندان می‌شود.

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۲۷

شماره بیست و هفتم - ۶ تا ۱۲ دی ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

